

E G Y E T E M

A SZEGEDI FELSOÓKTATÁS INFORMÁCIÓS HÁTTÉR MAGAZINJA

Elhunyt Kristó Gyula

Egy tanítvány emlékezése

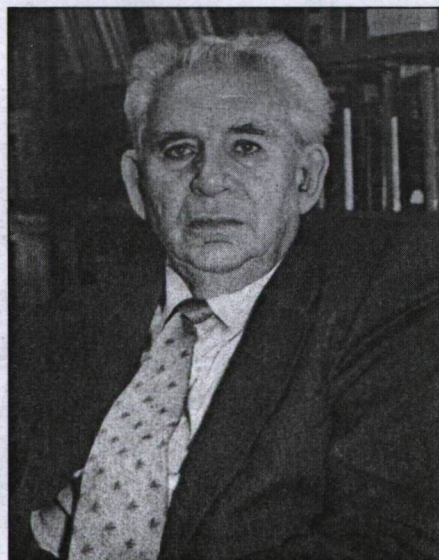
2004. január 24-én súlyos betegség következtében elhunyt Kristó Gyula akadémikus, a Szegedi Tudományegyetem professzora, a magyar történettudomány kimagasló jelentőségű kutatója. Fájdalmasan kevés időt mért neki a sors, de 64 és fél éve alatt olyan életpályát futott be, amivel vitathatatlanul a legnagyobb magyar tudósok, tanárok és tudományszervezők közé emelkedett.

1939. július 11-én született Orosházán. A Szegedi Tudományegyetemen 1962-ben szerzett történelem-magyar szakos tanári diplomát, s ugyanczen évben egyetemi doktori címet. A Történeti Szakkönyvtárban dolgozott egy tanévet, majd 1963-1968 között a Középkori Magyar Történeti, ill. a Középkori és Korajútkori Magyar Történeti Tanszék tanársegéde, 1968-1970 között adjunktusa. 1969-ben a történettudomány kandidátusa lett, 1970-től docensi kinevezést kapott. 1977-ben védte meg akadémiai doktori értekezését, így 1978 nyarán (a bölcsészek között tehát kivételesen fiatalon) egyetemi tanárnak nevezték ki. 1983-1995 között a tanszék vezetője volt. 1998-ban (szakmai kvalitásait és eredményeit tekintve sajnálatosan későn) választották a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagjának.

Az egyetem közéletében is tevékenyen részt vett: 1978-1979 során a BTK dékánhelyettese, 1979 és 1982 között az egyetem rektorhelyettese, 1982 és 1985 között rektora, majd 1987-1989 során a BTK dékánja, 1994 óta pedig a Szegedi Történelem Doktori Iskola vezetője volt. Ezekén túl a Szegedi Középkorász Műhelynek (1992-től) és a Szegedi Akadémiai Bizottság Történettudományi és Filozófiai Szakbizottságának elnöke (1985-1990), tagja volt a Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság végrehajtó bizottságának (1991-2001), az MTA Történettudományi Bizottságának (1980-tól), az MTA Közgyűlésének (1994-1998), a Magyar Történelmi Társulat igazgatóságának (1985-1995), évekig a Századok és a Történelmi Szemle szerkesztőbizottságának.

A legtermékenyebb magyar történésznek számított, eddig (társszerzős munkáit is beleszámítva) 101 (!) kötete jelent meg (és továbbiak vannak sajtó alatt), ez példa nélkü-

li teljesítmény a történettudományban. Emellett több száz tanulmánya, ismeretterjesztő írása látott napvilágot. Fő kutatási területe a magyar őstörténettől az Anjou-korig terjedt, ezen időszakot tekintve lényegében nincs olyan témakör, amiben ne alkotott volna újat és maradandót: összefoglaló monográfiákban tárgyalta a 9-14. századi magyarság különböző alapvető kérdéseit (pl. honfoglalás, államalapítás, a vármegyék kialakulása, a magyar nemzet megszületése, a székely nép eredete, a korai Erdély stb.). Jelentek meg azonban munkái a 15-16. század vonatkozásában is, így lényegében a magyarság Mohács előtti teljes történetének összefoglalását megírta. Forráskiadói tevékenysége is jelentős: az 1990 óta megjelenő Anjou-kori Oklevéltár-sorozat főszerkesztője és számos kötetének elkészítője. Egészségének kockáztatásával hozta tető alá főszerkesztőként 1994-re a Korai Magyar Történeti Lexikont – és még sorolhatnánk alapvető munkáinak sokaságát. A mennyiség azonban sosem ment nála a minőség rovására: mindig ragaszkodott a primer forrásokhoz és az azokból levonható következtetésekhez, sohasem tévedt ingoványos terepre, nem adta el szakmai meggyőződését hangzatos, de tudománytalan elméletekért.

Kristó Gyula 1939 – 2004

Kimagasló kutatói és tanári munkáját többek között Kuun Géza-díjjal (1986), Szeged Város Alkotói Díjával (1993), Szent-Györgyi Albert-díjjal (1994), Szűcs Jenő-díjjal (1995), a Szegedért Alapítvány Tudományos Díjával (1996), Széchenyi Professzori Ösztöndíjjal (1999-2002), a Pécsi Tudományegyetem díszdoktori címével (2002) és több könyvkiadó nívódíjával ismerték el. A város, amiért annyit tett sem volt hálátlan: 1998-ben Szeged díszpolgára lett.

Kristó professzor mindig szívügyének tekintette a középkor iránt érdeklődő és elhivatottságukat bizonyító fiatalok támogatását, segítségét. Ezért indult el a szegedi bölcsészettudományi karon (az országban először) a medievisztika minor szak, majd a középkortörténeti doktori iskola, 1999-ben pedig ezért kezdhette el működését a Magyar Medievisztikai Kutatócsoport is. Természetesen ezen intézményes formákon túl is igyekezett tanítványainak segítséget nyújtani a szakmai elhelyezkedésben és előrehaladásban, pl. pályázatok, ajánlások, ifjú kutatói ösztöndíjak révén, vagy témavezetőként, opponensként részt véve szakdolgozataik, doktori értekezéseik elkészítésében, megvédésében.

Kiváló előadó volt: logikus, élvezetes és tiszta retorikájával, lenyűgöző tudásával kápráztatta el hallgatóit. Magam is részben az ő hatására választottam a középkorász szakmát, s a mellette és vele töltött idő, szakmai beszélgetések, szemináriumok, előadások megerősítettek abban, hogy a medievisztika megismeréséhez és műveléséhez nem kerülhettem volna jobb helyre, mint a „Kristó-iskolába”.

Végtelenül szomorú és fájó elkészönni Tőle. Tanítványként és beosztottjaként egyaránt rengeteget köszönhetek neki. Mindannyiunkat a szakma szeretetére, művelésére, a tudományos tisztességre nevelt. Én (és hiszem, hogy még nagyon sokan) Kristó-tanítványnak vallom magam, a „szegedi iskolához” tartozóknak, és ezt emelt fővel teszem.

Az emelt fő most azonban lehorgad. A gyász ideje van.

Nagyon fog hiányozni nekünk.

Piti Ferenc